

U 42/2011 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (*teollis-
ja tekijänoikeuksien tullivalvonta*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan komission 24 päivänä toukokuuta 2011 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-

seksi teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta KOM(2011) 285 lopullinen sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2011

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

Neuvotteleva virkamies Jukka M. Kekkonen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Ylitarkastaja Jere Lumme

MUISTIO

EU/2011/1127

13.10.2011

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN TULLIVALVONNASTA

1 Ehdotuksen tausta

Komissio antoi maaliskuussa 2010 tiedonannon Eurooppa 2020 — Älykkään, kestävä ja osallistuvan kasvun strategia, jossa korostetaan innovoinnin tärkeyttä kestävä taloudellisen kasvun ja työllisyyden kannalta. Tiedonannossa todetaan, että teollis- ja tekijänoikeudet ovat keskeisessä asemassa silloin kun tutkimustoiminnasta, innovoinnista ja luovasta toiminnasta saatavaa hyötyä pyritään maksimoimaan. Lisääntyvät teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaukset ja näitä oikeuksia loukkaavien tavaroiden kasvava kauppa ovat yhä suurempi uhka EU:n taloudelle sekä kasvavassa määrin myös EU:n kansalaisten terveydelle ja turvallisuudelle. Tämän takia tulliviranomaisten on kyettävä jatkossa tehokkaammin suojaamaan teollis- ja tekijänoikeuksia ja siksi on tarpeen myös tarkastella voimassa olevaa lainsäädäntöä ja siinä olevia mahdollista viranomaisten tehokasta toimintaa rajoittavia puutteita kokonaisvaltaisesti.

Voimassa olevassa Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1383/2003 säädetään tulliviranomaisten toimista, joita sovelletaan tavaroihin, joiden epäillään loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia (jatkossa *tuoteväärennösasetus*). Asetus on erittäin tärkeä osa teollis- ja tekijänoikeuksien suojelemiseksi ja valvomiseksi laadittua EU:n strategiaa. Syyskuussa 2008 neuvosto pyysi komissiota ja jäsenvaltioita arvioimaan voimassa olevaa tuoteväärennösasetusta ja laatimaan parannusehdotuksia teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa koskevaan EU:n lainsäädäntöön.

Komissio on laatinut ja neuvosto hyväksynyt uuden tullialan toimintasuunnitelman teollis- ja tekijänoikeusloukkausten torjumiseksi vuosille 2009—2012 (Neuvoston päätöslauselma EU:n tullitoimintaohjelmasta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien rikkomusten torjumiseksi vuosina 2009—2012, (EUVL C 71, 25.3.2009, s. 1). Toiminta-

suunnitelman keskeisinä tarkastelun kohteina ovat lainsäädännön, operatiivisen suorituskäytön, teollisuuden kanssa käytävän yhteistyön tuloksellisuuden, kansainvälisen yhteistyön ja viestinnän arviointi. Toimintasuunnitelma sisältää voimassa olevan tuoteväärennösasetuksen uudelleen tarkastelun, jonka komissio on toteuttanut yhteistyössä osana Tulli 2013 -ohjelmaa perustetun työryhmän kanssa. Työryhmässä on ollut edustettuina jäsenvaltioiden tullihallintojen asiantuntijoita.

Tuoteväärennösasetuksen uudelleen arviointi on tullut ajankohtaiseksi myös eräiden vuonna 2008 tapahtuneiden EU:n kautta kolmansiin maihin matkalla olleiden lääkelähetysten haltuunottojen ja niistä seuranneiden tapahtumien johdosta. Tapahtumat aiheuttivat huolta eräiden maailman kauppajärjestön (WTO) jäsenten keskuudessa siitä, että EU:n tulliviranomaisten toimet estävät ns. geneeristen lääkkeiden laillista kauppaa ja vaikeuttavat lääkkeiden saantia kehitysmaissa ja ovat näin ristiriidassa EU:n kaupallisten sitoumusten kanssa. Uudella asetuksella on tarkoitus selkiyttää tulliviranomaisten tavareiden pysäyttämiseen liittyviä menettelyitä ja määräaikoja.

Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan vahvistaminen vaatisi lukuisia parannuksia ja laajennuksia voimassa olevaan tuoteväärennösasetukseen. Uusien säännösten lisääminen vanhaan asetukseen ei ole mahdollista oikeudellisen selkeyden kärsimättä. Komissio esittääkin ehdotuksessaan voimassa olevan asetuksen korvaamista kokonaan uudella asetuksella, jotta säädöksen oikeudellinen selkeys voidaan varmistaa.

Komissio antoi 24 toukokuuta 2011 ehdotuksensa uudeksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta asiakirjassa KOM(2011) 285 lopullinen. Komission ehdotusta tullaan seuraavaksi käsittelemään neuvoston tulliliittotyöryhmässä.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Ehdotetut keskeiset muutokset

Ehdotuksen yleisenä tavoitteena on yksinkertaistaa tulliviranomaisten teollis- ja tekijänoikeuksien valvontaan ja menetelmiin liittyvää sääntelyä ja selkiyttää lainsäädännössä käytettävää kieltä ja terminologiaa. Uusi asetus ei muuta merkittävästi tulliviranomaisten menettelyjä koskevia perussäännöksiä eikä tullien toteuttamia valvontamenettelyjä ole uudessa asetuksessa sisällöllisesti muutettu vanhasta tuotevääräennösasetuksesta.

Merkittävimmät muutokset uudessa asetuksessa ovat tulliviranomaisten toimivallan selkiyttäminen kaikkiin tullivalvonnassa oleviin tavaroihin, soveltamisalan laajennus (kauppanimet, puolijohdetuotteiden topografiat, hyödyllisyysmallit, välineet ja laitteet, joilla kierretään teknisiä suojausmenetelmiä ja muut teollis- ja tekijänoikeuden loukkaukset, joita tulliviranomaiset valvovat sekä lisäksi sellaiset teollis- ja tekijänoikeuden loukkaukset, jotka johtuvat rinnakkaiskaupasta), yksinkertaistettujen hävitysmenettelyiden käytön lisääminen ja tulliviranomaisten eri toimenpiteille asetettujen määräaikojen täsmentäminen laillisen kaupan toimijoiden etujen ja oikeuksien turvaamiseksi sekä vastuun selkiyttäminen valvonnasta aiheutuneista varastointi- ja hävittämiskuluista.

Lisäksi asetuksella pyritään aikaisempaa tarkemmin korostamaan sen menettelyllistä luonnetta ja erottamaan asetuksen soveltamisala teollis- ja tekijänoikeuksien aineellisesta sääntelystä.

2.2 Kohde, soveltamisala ja määritelmät

Kohde ja soveltamisala

Asetuksessa säädetään edellytykset, joiden täytyessä tulliviranomaisen on toteutettava asetuksessa säädettyjä toimia ja menettelyitä tavaroihin, jotka ovat, tai joiden pitäisi olla tullivalvonnassa unionin tullialueella ja niiden epäillään loukkaavan teollis- ja tekijänoikeuksia. Asetuksella ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden tai unionin teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan lainsäädäntöön. Asetusta ei sovelleta matkustajien henkilökohtaisiin

matkatavaroihin sisältyviin pieniin eriin, joilla ei ole kaupallista merkitystä.

Määritelmät

Teollis- ja tekijänoikeuksilla tarkoitetaan asetuksessa tavaramerkkiä, mallia, jäsenvaltion lainsäädännössä tarkoitettua tekijänoikeutta tai lähioikeutta, maantieteellistä merkintää, jäsenvaltion lainsäädännön mukaista patenttia, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 469/2009 mukaista lääkkeiden lisäsuojatodistusta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1610/96 mukaista kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistusta, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 mukaista yhteisön kasvinjalostajanoikeutta, jäsenvaltion lainsäädännön mukaista kasvinjalostajanoikeutta, jäsenvaltion lainsäädännön mukaista puolijohdetuotteen topografiaa, jäsenvaltion lainsäädännön mukaista hyödyllisyysmallia, kauppanimeä, edellyttäen, että se on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyväksi yksinoikeudeksi jäsenvaltion lainsäädännössä ja mitä muuta tahansa oikeutta, joka on vahvistettu teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyväksi yksinoikeudeksi unionin lainsäädännössä.

Tavaramerkillä tarkoitetaan asetuksessa neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 mukaista yhteisön tavaramerkkiä, jäsenvaltioissa tai Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden osalta Beneluxin teollisoikeuksien virastossa rekisteröityä tavaramerkkiä ja tavaramerkkiä, jonka kansainvälinen rekisteröinti on voimassa jäsenvaltioissa tai unionissa.

Mallilla tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 6/2002 mukaista yhteisömallia, jäsenvaltioissa rekisteröityä mallia tai mallia, jonka rekisteröinti on voimassa jäsenvaltiossa tai unionissa.

Maantieteellisellä merkinnällä tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 510/2006 mukaista maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellistä merkintää tai alkuperänimitystä, asetuksen (EY) N:o 1234/2007 mukaista viinien maantieteellistä merkintää tai alkuperänimitystä, asetuksen (EY) N:o 1601/1991 mukaista maustettujen viinien maantieteellistä merkintää tai alkuperänimitystä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 mukaista tislattujen alkoholijuomi-

en maantieteellistä merkintää, muiden tuotteiden kuin viinien, tislattujen alkoholijuomien, maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden maantieteellistä merkintää, edellyttäen, että se on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvällä yksinoikeudella jäsenvaltion tai unionin lainsäädännössä ja unionin ja kolmansien maiden välisissä sopimuksissa määrättyä ja lueteltua maantieteellistä merkintää.

Väärennetyillä tavaroilla tarkoitetaan tavaroita, jotka loukkaavat tavaramerkkiä ja joissa käytetään luvatta tavaramerkkiä, joka on samanlainen kuin tällaisille tavaroille asianmukaisesti rekisteröity tavaramerkki tai jota ei olennaisten tuntomerkkiensä perusteella voida erottaa tällaisesta tavaramerkistä sekä tavaroita, jotka loukkaavat maantieteellistä merkintää ja joilla on nimi tai joita kuvataan käsitteellä, joka on suojattu kyseisellä maantieteellisellä merkinnällä.

Laittomasti valmistetuilla tavaroilla tarkoitetaan tavaroita, jotka loukkaavat tekijänoikeutta tai lähioikeutta taikka mallia ja jotka ovat tai joihin sisältyy kopioita, jotka on valmistettu ilman tekijänoikeuden tai lähioikeuden taikka mallin haltijan suostumusta, riippumatta siitä, onko tällainen oikeus tai malli rekisteröity, tai jotka on valmistettu ilman tällaisen oikeuden tai mallin haltijan asianomaisessa tuotantomaassa valtuuttaman henkilön lupaa.

Tavaroilla, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta tarkoitetaan tavaroita, joista on olemassa tulliviranomaisia tyydyttävä näyttö siitä, että kyseiset tavarat ovat siinä jäsenvaltiossa, jossa ne on havaittu, ensi näkemältä tavaroita, jotka loukkaavat unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaista teollis- tai tekijänoikeutta, välineitä tai laitteita, tuotteita taikka komponentteja, joilla kierretään minkä tahansa teknologian, välineen tai laitteen taikka komponentin sellaista vaikutusta, jolla tavanomaisissa olosuhteissa esitetään sellaiset teoksiin kohdistuvat toimet, joihin ei ole tekijänoikeuden tai lähioikeuden haltijan lupaa ja jotka rikkovat kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä vahvistettuja teollis- ja tekijänoikeuksia, tai joilla rajoitetaan tällaisia toimia, muotteja tai matriiseja, jotka on erityisesti suunniteltu tai muokattu teollis- tai tekijänoikeutta loukkaavien tavaroiden valmistukseen, jos tällaiset muotit tai matrii-

sit loukkaavat unionin lainsäädännön tai asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisia oikeudenhaltijan oikeuksia.

Tavaroiden haltijalla tarkoitetaan tavaroiden omistajaa tai muuta henkilöä, jolla on vastaava määräämisoikeus tavaroihin tai jonka fyysisessä valvonnassa tavarat ovat. Ilmoittajalla tarkoitetaan asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (tullikodeksi) 4 artiklan 18 kohdassa tarkoitettua tavaranhaltijaa. Tuhoamisella tarkoitetaan fyysistä tuhoamista, kierrättämistä tai tavaroiden hävittämistä kaupallisten kanavien ulkopuolella siten, että hakemuksen hyväksymispäätöksen saajalle (oikeudenhaltija) aiheutuva vahinko poistuu. Tullivalvonnalla tarkoitetaan asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (tullikodeksi) 4 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua tulliviranomaisten harjoittamaa valvontaa. Unionin tullialueella tarkoitetaan asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (tullikodeksi) 3 artiklassa tarkoitettua yhteisön tullialuetta.

Sovellettava laki

Sen määrittämiseksi, onko syytä epäillä teollis- ja tekijänoikeuden loukkausta, sovelletaan asetuksen mukaisesti sen jäsenvaltion lakia, jossa tavaroiden on todettu olevan tai joiden olisi pitänyt olla tullivalvonnassa 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti rajoittamatta kuitenkaan asetuksen (EY) N:o 864/2007 (sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista) 8 artiklan soveltamista.

2.3 Tulliviranomaisen toimia koskevat hakemukset

Hakemuksen esittämiseen oikeutetut henkilöt

Kansallisen tai unionihakemuksen esittämiseen ovat oikeutettuja teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat tai näitä oikeuksia kollektiivisesti hallinnoivat elimet, joilla on säännönmukaisesti oikeus edustaa oikeudenhaltijoita, alan edunvalvonnasta vastaavat elimet, joilla on vastaava oikeus edustaa oikeudenhaltijoita, asetuksessa (EY) N:o 510/2006 5 artiklassa tarkoitettut maataloustuottajien ja jalostajien järjestöt, maantieteellisten merkintöjen tuottajien vastaavat järjestöt ja maantieteellisten merkintöjen tarkastuselimet. Lisäk-

si kansallisen hakemuksen ovat oikeutettuja tekemään kaikki muut henkilöt, joilla on lupa käyttää teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteellisiä merkintöjä koskevassa jäsenvaltioiden lainsäädännössä tarkoitetut maantieteellisten merkintöjen tuottajien ryhmittymät ja niiden edustajat, muut toimijat, joilla on lupa käyttää maantieteellistä merkintää ja maantieteellisten merkintöjen tarkastuselimet. Lisäksi unionihakemuksen esittämiseen on oikeutettu koko unionin tullialueella sovelletavan yksinoikeudellisen lisenssin haltija.

Hakemusten esittäminen

Edellä mainitut hakemuksen jättämiseen oikeutetut henkilöt voivat pyytää tulliviranomaisen valvontatoimia esittämällä toimia koskevan hakemuksen toimivaltaiselle tullin yksikölle. Hakemus on tehtävä määrämuotoiselle lomakkeelle ja siinä on oltava asetuksessa säädetyt tiedot. Jäsenvaltioiden on nimettävä hakemusten vastaanottamiseen ja käsittelemiseen toimivaltainen tullin yksikkö ja ilmoitettava asiasta komissiolle, joka pitää yllä ja julkaisee luettelon jäsenvaltioiden toimivaltaisista yksiköistä. Hakemus on esitettävä erityistä hakemusten vastaanottoon ja käsittelyyn kehitettävää tietojärjestelmää käyttäen sen jälkeen kun tämä järjestelmä on otettu käyttöön.

Jos hakemus esitetään sen jälkeen kun tulliviranomaiset ovat omassa valvontatyössään havainneet (viran puolesta toimiminen, ex officio) tavaroita, joiden epäillään rikkovan teollis- ja tekijänoikeuksia ja keskeyttäneet tavaroiden luovutuksen ja ottaneet tavarat tullin haltuun ja tehneet asiasta ilmoituksen oikeudenhaltijalle tai muulle hakemuksen esittämiseen oikeutetulle henkilölle on hakemus tehtävä toimivaltaiselle tullin yksikölle neljän työpäivän kuluessa sanotusta tullin ilmoituksesta. Tässä tapauksessa hakemuksen on aina oltava kansallinen hakemus.

Hakemusten käsittely ja niitä koskevien päätösten tiedoksiantaminen

Jos toimivaltainen tullin yksikkö katsoo, että hakemus on puutteellinen, sen on pyydetävä hakijaa toimittamaan puuttuvat tiedot 10 työpäivän kuluessa pyynnön lähettämisestä.

Jos hakija ei toimita tietoja määräajassa, on toimivaltaisen tullin yksikön hylättävä hakemus. Hakijalta ei voida vaatia hakemuskäsittelystä aiheutuvista hallinnollisista kuluista maksua.

Toimivaltaisen tulliviranomaisen on ilmoitettava hakijalle hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä 30 työpäivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Niissä tilanteissa, joissa toimivaltainen tulliviranomainen on jo viran puolesta keskeyttänyt tavaroiden luovutuksen ja ottanut tavarat haltuun ja ilmoittanut asiasta hakemuksen tekemiseen oikeutetulle henkilölle, on tulliviranomaisen annettava vastaus yhden työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Määräaika, jonka kuluessa tulliviranomaisen on määrä toteuttaa toimet ja määräajan pidentäminen

Hyväksyessään tullivalvonnan suorittamista koskevan hakemuksen toimivaltaisen tulliyksikön on asetettava määräaika, jonka kuluessa hakemuksen mukaisia toimia suoritetaan (myönteisen valvontapäätöksen voimassaoloaika). Määräaika alkaa hakemuksen hyväksymispäivästä ja se ei saa olla yhtä vuotta pidempi. Jos teollis- tai tekijänoikeuden voimassaolo päättyy tai jos hakija lakkaa olemasta hakemuksen tekemiseen oikeutettu henkilö, tulliviranomaiset eivät saa toteuttaa valvontatoimia ja hakemuksen hyväksymispäätös on kumottava tai sitä on muutettava tilanteen vaatimalla tavalla.

Hakemuksen määräaikaa voidaan alkupe raisen hyväksymispäätöksen antaneen tulliyksikön päätöksellä pidentää hakijan pyynnöstä edellyttäen, että hakija on maksanut tulliviranomaiselle asetuksen nojalla syntyneen velkansa. Tulliviranomainen voi kieltäytyä pidentämästä määräaikaa, jos tätä koskeva pyyntö esitetään alle 30 päivää ennen alkuperäisen määräajan päättymistä. Päätös määräajan pidentämisestä on annettava hakijalle 30 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta ja pidennetty määräaika voi olla enintään yksi vuosi. Jos teollis- tai tekijänoikeuden voimassaolo päättyy tai jos hakija lakkaa olemasta hakemuksen tekemiseen oikeutettu henkilö, tulliviranomaiset eivät saa toteuttaa valvontatoimia ja määräajan piden-

tämistä koskevan hakemuksen hyväksymispäätös on kumottava tai sitä on muutettava tilanteen vaatimalla tavalla. Päätöksen saajalta ei voida vaatia maksua hakemuksen käsittelykulujen korvaamiseksi.

Hakijan velvollisuuksien noudattamatta jättäminen

Jos hakija käyttää tulliviranomaiselta tämän asetuksen nojalla saamiaan tietoja muihin kuin asetuksen 19 artiklassa säädettyihin tarkoituksiin, toimivaltainen viranomainen voi keskeyttää hyväksymispäätöksen mukaiset toimet siinä jäsenvaltiossa, jossa kyseiset tiedot on hakijalle toimitettu tai jossa niitä on käytetty tai kieltäytyä pidentämästä tullitoimien toteuttamisen määräaikaa. Edelleen toimivaltainen tulliviranomainen voi keskeyttää hyväksymispäätöksen mukaiset toimet, jos päätöksen saaja ei noudata asetuksen 14 artiklassa säädettyjä ilmoitusvelvollisuuksiaan, ei noudata näytteiden palauttamista koskevia 18 artiklan 2 kohdassa säädettyjä vaatimuksia, ei noudata 27 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädettyjä velvollisuuksiaan kustannusten korvaamisesta tai ei pane vireille 20 artiklan 1 kohdassa, 23 artiklan 4 kohdassa ja 24 artiklan 9 kohdassa säädettyä oikeudenkäyntiä.

Unionihakemuksen ollessa kyseessä päätös keskeyttää tulliviranomaisen toimien toteuttamisen vaikuttaa ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, jossa päätös on annettu.

2.4 Tulliviranomaisen toimia koskevat määräykset

Tavaroiden luovutuksen keskeyttäminen tai haltuunotto tullitoimia koskevan hakemuksen hyväksymispäätöksen jälkeen

Havaitessaan tullivalvonnan aikana hyväksytyn hakemuksen soveltamisalaan kuuluvia tavaroita, joiden epäillä loukkaavan hakijan teollis- ja tekijänoikeutta, tulliviranomaisen on annettava päätös tavaroiden luovutuksen keskeyttämisestä ja haltuunotosta. Ennen keskeytyksen tai haltuunoton suorittamista tulliviranomaisen on ilmoitettava aiotusta toimenpiteestä ilmoittajalle tai tavaranhaltijalle ja näille on annettava mahdollisuus esit-

tää asiasta huomautus kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen lähettämisestä. Luovuttamisen keskeyttämistä tai haltuunottoa koskeva tulliviranomaisen päätös on annettava tiedoksi hakijalle ja ilmoittajalle tai tavaroiden haltijalle yhden työpäivän kuluessa päätöksen antamisesta. Ilmoituksessa ilmoittajalle tai tavaranhaltijalle on oltava mukana tiedot asetuksen mukaisista heihin kohdistuvista mahdollisista oikeudellisista seuraamuksista.

Tavaroiden luovutuksen keskeyttäminen tai haltuunotto ilman hakemukseen annettua päätöstä tullitoimien suorittamisesta

Havaitessaan tavaroita, joiden epäillä loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, tulliviranomaiset voivat keskeyttää näiden tavaroiden luovutuksen tai ottaa tavarat haltuun vaikka näiden tavaroiden osalta ei olisi voimassa olevaa päätöstä tullitoimien suorittamiseksi teollis- tai tekijänoikeuksien valvomiseksi. Ennen keskeytyksen tai haltuunoton suorittamista koskevaa päätöstä tulliviranomainen voi pyytää keneltä tahansa hakemuksen jättämiseen oikeutetulta henkilöltä kaikki asiaankuuluvat tiedot. Ennen keskeytyksen tai haltuunoton suorittamista tulliviranomaisen on ilmoitettava aiotusta toimenpiteestä ilmoittajalle tai tavaranhaltijalle ja näille on annettava mahdollisuus esittää asiasta huomautus kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen lähettämisestä. Tulliviranomaisen on ilmoitettava tavaroiden luovutuksen keskeytyksestä tai haltuunotosta kenelle tahansa henkilölle, joka on oikeutettu tekemään hakemuksen tullitoimien suorittamiseksi yhden työpäivän kuluessa tavaroiden luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunotosta.

Tulliviranomaisten on luovutettava tavarat tai lopetettava niiden haltuunotto viipymättä sen jälkeen, kun kaikki tullimuodollisuudet on suoritettu, eikä tulliviranomainen ole yhden työpäivän kuluessa luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunotosta kyennyt löytämään hakemuksen tekemiseen oikeutettua henkilöä tai kun tulliviranomaisen hakijalle antaman ilmoituksen jälkeen ei ole esitetty hakemusta määräajassa tai hakemus on hylätty.

Oikeudenkäynnin vireillepano muiden kuin tuoteväärennösten tai laittomasti valmistettujen tavaroiden osalta

Silloin kun epäillään muiden kuin asetuksen 23 ja 24 artiklojen soveltamisalaan kuuluvien tavaroiden loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, on hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan pantava oikeudenkäynti vireille 10 työpäivän kuluessa tulliviranomaisen lähettämästä päätöksestä tavaroiden luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunotosta. Mikäli kyseessä ovat herkästi pilaantuvat tuotteet määräaika on 3 työpäivää sanotusta päätöksestä.

Tulliviranomaisen on luovutettava tavarat tai lopetettava niiden haltuunotto välittömästi sen jälkeen, kun kaikki tullimuodollisuudet on suoritettu, eikä hakemuksen hyväksymispäätöksen saaja ole ilmoittanut tulliviranomaisille oikeudenkäynnin vireillepanosta määräajassa tai hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan ja tavaranhaltijan sopimuksesta tavaroiden luovuttamisesta tuhottavaksi tullivalvonnassa. Tulliviranomainen voi jatkaa määräaikaan oikeudenkäynnin vireille saattamisesta 10 työpäivällä hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan pyynnöstä. Jos kyseessä ovat herkästi pilaantuvat tuotteet tätä määräaikaan ei pidennetä.

Tavaroiden tuhoaminen ja oikeudenkäynnin vireillepano tuoteväärennösten ja laittomasti valmistettujen tavaroiden osalta

Asetuksen mukaan tavarat, joiden epäillään olevan tuoteväärennöksiä tai laittomasti valmistettuja tavaroita, voidaan tuhota tullivalvonnassa ilman loukkauksen todentavaa oikeudenkäyntiä edellyttäen, että sekä hakemuksen hyväksymispäätöksen saaja että ilmoittaja tai tavaranhaltija on kirjallisesti ilmoittanut tulliviranomaisille suostuvansa tavaroiden tuhoamiseen. Tuhoaminen on suoritettava 10 työpäivän kuluessa, tai 3 työpäivän kuluessa jos kyseessä ovat herkästi pilaantuvat tavarat, tulliviranomaisen lähettämästä luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunottoa koskevasta päätöksestä.

Asetusehdotuksen mukaan, jos ilmoittaja tai tavaranhaltija ei ole määräajassa kirjallisesti vahvistanut hyväksyvänsä tavaroiden

tuhoamisen, eikä ole ilmoittanut myöskään vastustavansa tavaroiden tuhoamista, tulliviranomaisilla on oikeus katsoa, että ilmoittaja tai tavaranhaltija on hyväksynyt tavaroiden tuhoamisen (hiljainen hyväksyntä). Tavaroiden tuhoaminen tehdään tullivalvonnassa ja hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan vastuulla ja kustannuksella, jollei sen jäsenvaltion lainsäädännössä jossa tavarat tuhoataan, muuta säädetä.

Jos tavaroiden tuhoamiseen ei ole suostuttu, on hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan pantava asiaa koskeva oikeudenkäynti vireille 10 työpäivän kuluessa tulliviranomaisen lähettämästä päätöksestä tavaroiden luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunotosta. Herkästi pilaantuvien tuotteiden osalta määräaika on 3 työpäivää sanotusta päätöksestä.

Tulliviranomaisen on luovutettava tavarat tai lopetettava niiden haltuunotto välittömästi sen jälkeen, kun kaikki tullimuodollisuudet on suoritettu, eikä hakemuksen hyväksymispäätöksen saaja ole ilmoittanut määräajassa suostumuksestaan tavaroiden tuhoamiseksi tai oikeudenkäynnin vireille panemisesta.

Erityismenettely pieniin lähetyksiin sisältyvien tavaroiden tuhoamiseksi

Tulliviranomaisten tulee soveltaa erityistä menettelyä pieniin lähetyksiin sisältyvien tavaroiden osalta, joista on tehty tulliviranomaiselle hakemus. Nämä tavarat voidaan tiettyjen edellytysten täytyessä tuhota tullivalvonnassa ilman oikeudenhaltijan osallistumista prosessiin. Ilmoittajalle tai tavaranhaltijalle on annettava mahdollisuus esittää huomautuksensa 20 työpäivän kuluessa tavaroiden luovutuksen keskeyttämisestä tai haltuunottoa koskevasta päätöksestä. Tavarat voidaan tuhota, jos ilmoittaja tai tavaranhaltija on ilmoittanut määräajassa hyväksyvänsä tuhoamisen tai ei ole määräajassa vastustanut tuhoamista (hiljainen hyväksyntä). Tuhoaminen tapahtuu tässä tapauksessa tulliviranomaisen kustannuksella. Jos tuhoamista vastustetaan, on oikeudenhaltijan pantava vireille oikeudenkäynti määräajassa oikeudenloukkauksen vahvistamiseksi. Artiklassa annetaan komissiolle valta antaa delegeoituja säädöksiä artiklassa tarkoitettujen pienten lähetysten määrittämiseksi.

2.5 Vastuuvollisuus, kustannukset ja seuraamukset

Tulliviranomaisen ja hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan vastuuvollisuus

Hakemuksen hyväksymispäätöksen saajalla ei ole oikeutta korvauksiin tilanteissa, joissa tulliviranomainen ei ole havainnut tavaroita, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, ellei kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä toisin säädetä. Hakemuksen hyväksymispäätöksen saaja on vastuuvollinen tilanteessa, jossa tämän hakemuksen nojalla aloitettua menettelyä ei saateta loppuun päätöksensaajan teon tai laiminlyönnin vuoksi, tai jos myöhemmin käy ilmi, etteivät tavarat loukkaa kenenkään teollis- tai tekijänoikeutta. Vastuuvollisuuteen sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa tavarat on havaittu.

Kustannukset

Hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan on tulliviranomaisen pyynnöstä korvattava kaikki tullivalvontaan, varastointiin ja tavaroiden tuhoamiseen liittyvät kustannukset. Pienten lähetysten tuhoamiskustannuksista vastaa kuitenkin tulliviranomainen asetuksen 24 artiklan nojalla. Hakemuksen hyväksymispäätöksen saajalla on oikeus hakea näitä korvaamiaan kustannuksia oikeudenloukkajalta tai muulta henkilöltä sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jossa tavarat on havaittu.

Hallinnolliset seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista hallinnollisista seuraamuksista ja pantava ne tehokkaasti täytäntöön. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja ennaltaehkäiseviä. Säädettyistä seuraamuksista on ilmoitettava komissiolle kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Myös myöhemmistä lainsäädäntömuutoksista, joilla on vaikutusta tämän asetuksen säännöksiin, on ilmoitettava.

2.6 Siirretty säädösvalta ja loppusäännökset

Toimivallan siirto

Komissiolle on asetuksen nojalla valta antaa delegoituja säännöksiä 24 artiklan 10 kohdassa tarkoitettujen pienten lähetysten määrittämiseksi. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa tämän säädösvalan siirron.

Tietojenvaihto jäsenvaltioiden ja komission välillä ja tietosuojat

Toimivaltaisten tullin yksikköjen on annettava komissiolle tiedoksi tullin toimia koskevat hakemukset mukaan lukien valokuvat, kuvat, esitteet sekä hakemusten hyväksymispäätökset ja niitä koskevat määräajan pidentämishakemukset, päätökset hyväksytyjen hakemusten muuttamisesta tai kumoamisesta ja hakemuksen hyväksymispäätöksen soveltamisen keskeyttämisestä. Jos tavaroiden luovutus keskeytetään tai tavarat otetaan tullin haltuun, tulliviranomaisten on toimitettava komissiolle merkitykselliset tiedot tavaroista, teollis- ja tekijänoikeudesta, menettelyistä ja kuljetuksista rajoittamatta kuitenkaan asetuksen (EY) N:o 515/92 24 artiklan g alakohdan soveltamista (vastaavien tietojen tallentaminen tullitietojärjestelmään). Kaikki tässä mainitut tiedot tallennetaan komission keskustietokantaan, josta komissio antaa tiedot jäsenvaltioiden käyttöön sähköisessä muodossa.

Komission keskustietokannassa olevia henkilötietoja käsitellään asetuksen (EY) N:o 45/2001 mukaisesti Euroopan tietosuojalautetun valvonnassa. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on käsiteltävä henkilötietoja direktiivin 95/46/EY (EU:n tietosuojadirektiivi) mukaisesti ja jäsenvaltion julkisen ja riippumattoman viranomaisen valvonnassa.

Asetuksella kumotaan vanha tuotevääräntösasetus ja viittauksia vanhaan tuotevääräntösasetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen. Asetus tulee voimaan kahdenkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

3 Ehdotuksen vaikutukset

3.1 Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus on kaikilta osin velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa. Asetuksella ei ole tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan aineelliseen lainsäädäntöön, vaan ainoastaan yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden toimivaltaisten tulliviranomaisten toimintaa ja menettelyjä epäiltäessä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia tullivalvonnassa olevien tavaroiden osalta.

Riippuen asetuksen lopullisesta sisällöstä asetuksen kansallinen toimeenpano voi kuitenkin vaatia tarkentavia menettelyllisiä säännöksiä myös kansalliseen lainsäädäntöön tulliviranomaisten suorittaman tullivalvonnan käytännön toteuttamisen osalta. Erityisesti epäilyksen alaisten haltuun otettujen tavaroiden hävittäminen ilmoittajan tai tavaranhaltijan hiljaisella hyväksynnällä vaatisi perusoikeuksien ja omaisuuden suojan valossa nyky muodossaan tarkennuksia kansalliseen lainsäädäntöön hiljaisen hyväksynnän käytön edellytysten osalta. Myös tavaroiden varastointi- ja hävittämiskustannusten jakautumisesta tulisi säätää tarkemmin kansallisessa lainsäädännössä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 59 a §:n nojalla maakunnan hallituksella on oikeus osallistua valtioneuvoston piirissä Euroopan unionissa tehtäviä päätöksiä edeltävään Suomen kannanottojen valmisteluun, jos päätösvalta asiassa muutoin kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla maakunnan toimivaltaan tai asialla muutoin voi olla erityistä merkitystä maakunnalle. Teollis- ja tekijänoikeutta koskevat lainsäädäntöasiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 27 § 10 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan, eikä kyseessä ole Ahvenanmaan maakunnalle erityisen tärkeä lainsäädäntöhanke.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uusi asetus ei merkittävästi muuta viranomaisten toimintaa vanhaan tuoteväären-

nösasetukseen nähden. Uusi asetus olisi helpommin tulliviranomaisten sovellettavissa selkeämmän sääntelyn vuoksi. Asetuksella selkiytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin tulliviranomaisten tehtäviä ja vastuita teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnassa. Asetus määrittäisi myös aikaisempaa selkeämmin valvonnasta aiheutuvien kustannusten jakautumisesta tulliviranomaisten, oikeudenhaltijoiden ja tavaranhaltijoiden kesken. Asetus lisäisi myös tulliviranomaisten ja komission välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa teollis- ja tekijänoikeusloukkauksiin liittyen. Soveltamisalan laajennus rinnakkaiskauppaan, jolla unionihakemuksen esittämiseen ovat jatkossa oikeutettuja myös koko unionin alueella sovellettavan yksinoikeudellisen lisenssin haltijat saattaa lisätä tulliviranomaisten tavaroiden pysäyttämiseen, haltuunottoon ja tavaroiden hävittämiseen liittyvää työtä merkittävästi, mutta samalla yksinkertaistettujen hävittämisenmenettelyiden lisääminen vähentäisi tulliviranomaisten eri menettelyvaiheita ja näin myös hallinnollista taakkaa.

3.3 Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen soveltamisalan laajennuksen taloudellisia vaikutuksia tulliviranomaisten toiminnalle on hyvin vaikea arvioida. Tulliviranomaiset valvovat hyvin laajasti eri alojen lainsäädännön noudattamista unionin rajoilla ja on vaikea arvioida, kuinka suuri osuus tästä työstä kuluu teollis- ja tekijänoikeuksien valvontaan ja kuinka paljon lisätyötä tulliviranomaisille koituisi asetuksen soveltamisalan laajennuksesta. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat pysäytys- ja haltuunotto-menettelyt ovat olleet käytössä EU:ssa vuodesta 2008 lähtien, joten soveltamisalan laajeneminen ei edellytä organisatorisia muutoksia tulliviranomaisille. On kuitenkin huomattava, että asetuksen soveltamisalan laajennus rinnakkaiskauppaan saattaa lisätä merkittävästi hakemusten lukumääriä ja näin aiheuttaa tulliviranomaisille lisää työtä ja resurssitarvetta. Toiminnan tehostaminen ja nopeuttaminen sekä yksinkertaistettujen tavaroiden hävittämis- ja tuhoamisenmenetelmien käyttöönotto saattaa myös lisätä tulliviranomaisille aiheutuvia kustannuksia jonkin verran, kun taas pieniä lähetyksiä koskevien

menettelyiden yksinkertaistamisen arvioidaan vähentävän eri menettelyvaiheita ja siten tullivalvonnan aiheuttamia kustannuksia. Asetuksen mukaisen sähköisen tietojärjestelmän suunnittelu, toteuttaminen ja käyttöönotto jäsenvaltioissa aiheuttanevat jonkin verran kustannuksia tulliviranomaisille lyhyellä aikavälillä, mutta järjestelmän käyttöönottoon tulee yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan hakemusmenettelyä pitkällä aikavälillä ja sitä kautta tuo myös kustannussäästöjä sekä tulliviranomaisille että oikeudenhaltijoille.

3.4 Ympäristövaikutukset

Teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden hävittämisellä tuhoamalla saattaa olla ympäristövaikutuksia. Näin on erityisesti silloin kun tavarat hävitetään polttamalla. Asetusehdotus mahdollistaa kuitenkin myös ympäristöystävällisten hävitysmenetelmien käytön tiettyjen ehtojen täytyessä. Tämä käy ilmi asetuksen 1 artiklan 14 kohdassa olevasta tuhoamisen määritelmästä, jossa tuhoamisena tarkoitetaan fyysisen tuhoamisen lisäksi myös tavaroiden kierrättämistä tai muunlaista hävittämistä kaupallisten kanavien ulkopuolella siten, että oikeudenhaltijalle ei aiheudu tästä vahinkoa.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta ja päätöksentekomenettely

Teollis- ja tekijänoikeuksien kaupalliset näkökohdat liittyvät EU:n yhteiseen kauppapolitiikkaan. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklassa määrätään toimivallasta säätää yhteisen kauppapolitiikan täytäntöönpanoon liittyvistä toimenpiteistä. Näin ollen, asetusluonnoksen oikeusperustaksi esitetään SEUT 207 artiklaa. Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

5 Toissijaisuusperiaate

Asetus koskee teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisia näkökohtia siltä osin kun siinä säädetään toimenpiteistä, joilla tulliviranomaiset voivat valvoa, että kuljetusketjussa liikkuvien kansainvälisen kaupan kohteena

olevien tavaroiden osalta noudatetaan teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia säädöksiä ja kansainvälisiä velvoitteita. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa määrätään, että EU:lla on yksinomainen toimivalta yhteisen kauppapolitiikan alalla. Toissijaisuusperiaatetta ei tämän vuoksi sovelleta.

6 Ehdotuksen kansallinen käsitteily ja käsittely Euroopan unionissa

Ehdotusta on käsitelty EU-asioiden komitean tullitekniset kysymykset (EU-5) alajaoston kirjallisessa menettelyssä.

EU:ssa neuvoston tulliliittotyöryhmä käsiteli komission ehdotusta kokouksessaan ensimmäisen kerran 21.6.2011. Euroopan parlamentti ei ole vielä ehtinyt käsitellä asetusta.

7 Valtioneuvoston kanta

Teollis- ja tekijänoikeuden loukkaukset ovat kasvava ongelma EU:ssa. Siksi valtioneuvosto pitää teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten torjunnan tehostamista erittäin tärkeänä ja suhtautuu myönteisesti ehdotettuun uuteen asetukseen, jolla laajennetaan asetuksen soveltamisalaa kattamaan yhä useampia teollis- ja tekijänoikeuksia ja selkiytetään tulliviranomaisten toimivaltuuksia ja valvontamenettelyjä teollis- ja tekijänoikeusloukkausten suhteen.

Uudessa asetusluonnoksessa säädetään aikaisempaa selkeämmin mm. tulliviranomaisten oikeudesta puuttua kauttakulkuliikenteessä oleviin epäilyihin teollis- ja tekijänoikeuden loukkauksiin sekä määrätään varastointi- ja hävittämiskustannusten jakautumisesta tulliviranomaisten, oikeudenhaltijoiden ja oikeudenloukkaajien kesken. Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että tulliviranomaisilla on kansallisen lainsäädännön salliessa oikeus jatkossakin puuttua myös kauttakulkuliikenteessä oleviin tavaroihin ja pitää myönteisenä, että tämä oikeus käy aikaisempaa selkeämmin ilmi myös asetuksen tekstistä. Valtioneuvosto pitää myös tärkeänä, että teollis- ja tekijänoikeuksien valvontaan liittyvät tavaroiden varastoimisesta ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset eivät tule toimivaltais-

ten tulliviranomaisten kannettaviksi ja pitää myönteisenä, että asetusehdotuksessa lähtökohtana on, että kustannuksista vastaavat ensisijaisesti oikeudenhaltijat ja toissijaisesti oikeudenloukkaajat. Asetusehdotuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee määrittää varastointia koskevat perusteet, joihin on sisällytettävä varastoinnin kustannuksia koskevat säännökset. Näiltä osin jäsenvaltioiden on säädettävä menettelysääntöjä omaan lainsäädäntöönsä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että asetusehdotuksen englanninkielisessä versiossa käytetään vaihtelevasti termejä ”initiate legal proceedings” ja ”initiate proceedings”. Näiltä osin valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksen jatkokäsittelyssä tulee pyrkiä selventämään näitä käytettyjä termejä. Jäsenvaltioissa on käytössä hyvin erilaisia prosesseja oikeudenloukkausten todentamiseksi ja siksi olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää termiä ”initiate proceedings”, joka kattaisi laajasti kaikki erilaiset jäsenvaltioissa käytössä olevat menettelyt, joita käynnistetään epäiltäessä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausta. Suomessa oikeudenhaltijat käynnistävät valtaosissa tapauksista prosessin toimivaltaiselle tulliviranomaiselle tehtävällä rikostukintapyyntöillä ja olisi tärkeätä, että myös tämä toimenpide katkaisisi prosessin käynnistämiseksi asetuksen eri kohdissa säädetyt määräajat.

Valtioneuvosto panee tyytyväisenä merkille myös sen, että asetusehdotuksen tuhoamisen määritelmä mahdollistaa ympäristönäkökohtien huomioimisen haltuunotettuja tavaroita hävitettäessä kattaen fyysisen tuhoamisen lisäksi myös kierrätyksen ja muunlaisen tavaroiden hävittämisen kaupallisten kanavien ulkopuolella edellyttäen ettei oikeudenhaltijalle aiheudu tästä minkäänlaista vahinkoa. Valtioneuvosto kannattaa hävittämisen osalta komission ehdotuksen kaltaisten, joustavien ja ympäristönäkökohtien huomioonottamisen mahdollistavien hävittämistä koskevien säännösten sisällyttämistä asetusehdotukseen.

Edelleen valtioneuvosto pitää myönteisenä, että asetusehdotuksessa on pyritty täsmentämään tulliviranomaisten valvontatoimille säädettyjä menettelyitä ja niille asetettuja määräaikoja, jotta jatkossa voidaan aikai-

sempaa tehokkaammin estää tuoteväärnösasetuksessa säädettyjen menettelyiden väärinkäyttö, jotta lailliselle tavaraliikenteelle aiheutetaan mahdollisimman vähän häiriöitä ja estetään tullivalvonnan mahdollinen väärinkäyttö. Valtioneuvosto pitää kuitenkin asetusehdotuksen 8 artiklan 2 kohdassa ja 17 artiklan 5 kohdan a- alakohdassa tulliviranomaisten toimille säädettyjä yhden työpäivän määräaikoja tarpeettoman lyhyinä tulliviranomaisten reagoida, varsinkin kun otetaan huomioon hakemuksen esittämiseen oikeutettujen henkilöiden piirin huomattava kasvu soveltamisalan laajennuksen vuoksi (lisensinhaltijat).

Asetusehdotuksen 21 artiklan nojalla tavaranhaltijalla on mahdollisuus saada pysäytetyt ja haltuunotetut tavarat takaisin edelleen luovutettaviksi, mikäli hän asettaa riittävän vakuuden, kaikki tullimuodollisuudet on suoritettu eikä turvaamistoimia ole oikeudenhaltijan toimesta haettu tuomioistuimelta. Valtioneuvosto pitää ehdotetun artiklan sisältöä ongelmallisena kuluttajien terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Artikla voi mahdollistaa tilanteen, jossa vaarallisia tuotteita, esimerkiksi lääkkeitä, kemikaaleja, kosmetiikkaa ja autojen varaosia pääsee vapaaseen liikkeeseen kuluttajien saataville, ellei oikeudenhaltija hae turvaamistoimia tuomioistuimelta ja näin estä tavaroiden luovuttamista takaisin tavaranhaltijalle. Valtioneuvosto katsoo näin ollen, että tavaroiden luovuttaminen vakuutta vastaan tulisi voida evätä niiden vaarallisuuden takia mikäli se jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan olisi mahdollista.

Valtioneuvosto pitää ehdotetun asetuksen 23 ja 24 artikloissa esitettyä yksinkertaistettua hävitysmenettelyä yleisesti kannatettavana ja tärkeänä. Menettelyssä tulliviranomaisille annetaan oikeus tietyissä tilanteissa haltuun otettujen epäilyksen alaisten tavaroiden hävittämiseen ja tuhoamiseen ilman epäilyllä oikeudenloukkauksen vahvistamista erillisessä prosessissa, jos sekä oikeudenhaltija että tavaroiden ilmoittaja tai tavaroiden haltija siihen antavat suostumuksensa (yksinkertaistettu hävittämismenettely).

Asetus mahdollistaa ilmoittajan tai tavaroiden haltijan osalta myös ns. hiljaisen hyväksynnän, eli tavarat voidaan tuhota yksinker-

taistetussa hävittämismenettelyssä, jos ilmoittaja tai tavaroiden haltija ei määräajan kuluessa tulliviranomaisen tavaroiden pysäyttämistä ja haltuunottoa kokevasta päätöksestä ole ilmoittanut suostumuksestaan tai vastustuksestaan tavaroiden tuhoamisen osalta. Menettely mahdollistaa epäilyksen alaisen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaavien tavaroiden tuhoamisen joustavasti ja varastointikustannuksia säästäen. Näin koko valvontaprosessi nopeutuu ja tehostuu. Tämä on tärkeä menettely Suomen kaltaisessa maassa, jossa suuri osa liikenteestä on kauttakulkuliikennettä Venäjälle. Hyvin usein epäilyttävän tavaraerän jäädessä tullissa kiinni, katoaa omistaja tavoittamattomiin. Hiljaisen hyväksynnän sisältävän säännöksen avulla myös näissä tilanteissa voitaisiin tavarat tuhota

joustavasti ilman hidasta, kallista ja aikaa vievää vahvistusprosessia.

Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että neuvotteluissa tulee jatkossa vielä täsmentää yksinkertaistetun hävittämismenettelyn käytön edellytyksiä. Erityisesti hiljainen hyväksyntämenettelyn osalta asetusehdotus ei tällä hetkellä sisällä riittävän täsmällisiä säännöksiä tavaroiden pysäyttämistä ja haltuunottoa koskevan päätöksen tiedoksi antamisesta, tiedoksiannon sisällöstä tai prosessuaalisista määräajoista. Sanottua menettelyä tulisi sekä ilmoittajan ja tavaroiden haltijan oikeusturvan että menettelyn eri osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien näkökulmasta vielä tarkentaa. Neuvotteluissa tulee pyrkiä myös varmistamaan, ettei tulliviranomaisille aiheudu kustannuksia tai oikeudellista vastuuta yksinkertaistetun hävitysmenettelyn osalta.